

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1034,Pokaz-filmu-Na-krawedzi-w-ramach-Edukacyjnego-Przegladu-Filmowego-Kino-w-PRL-PRL.html>
10.04.2026, 12:44

Pokaz filmu „Na krawędzi” w ramach Edukacyjnego Przeglądu Filmowego „Kino w PRL - PRL w kinie” - Warszawa, 13 lutego 2007 r.

13 lutego 2007 r. w warszawskiej „Kinotece” w ramach organizowanej przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Warszawie VI edycji przeglądu filmowego „Kino w PRL - PRL w kinie” odbył się pokaz filmu „Na krawędzi” w reżyserii Waldemara Podgórskiego. Projekcję poprzedziła prelekcja naczelnika Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Warszawie - dr. Tomasza Łabuszewskiego, dzięki której uczestnicy lepiej mogli zrozumieć przedstawioną w filmie historię oraz dowiedzieć się, kim w rzeczywistości był główny bohater.

„Na krawędzi” to dramat sensacyjny osnuty wokół akcji oficera polskiego kontrwywiadu, którego pierwowzorem był autentyczny polski agent. Film jest adaptacją opowiadania Mariana Reniaka „Droga do Monachium”. Reniak to pseudonim literacki Mariana Strużyńskiego, w czasie okupacji niemieckiej żołnierza Armii Krajowej, który w 1947 r. został zwerbowany przez Urząd Bezpieczeństwa. Od 1951 brał udział w operacji „Cezary”, największej grze operacyjnej prowadzonej przez MBP, skierowanej przeciw środowiskom konspiracyjnym (WiN). W jej ramach został skierowany do Monachium, gdzie infiltrował Delegaturę Zagraniczną WiN, w związku z jej kontaktami z tajnymi służbami państw.

Lata 50., okres „zimnej wojny”. Pracownik polskiego kontrwywiadu Ryszard Czernik przedostaje się na teren Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Występując w roli kuriera polskiej organizacji podziemnej zgłasza się do punktu kontaktowego, skąd zostaje przetrzucony do Niemiec Zachodnich. Przechodzi pomyślnie wszystkie próby przeprowadzane przez wywiad zachodni: poddany zostaje testowi prawdomówności, staje się obiektem sfigowanej akcji przetrzutu i aresztowania. Dzięki temu poznaje ściśle tajne plany operacji „Wulkan”, dotyczącej wywołania zbrojnych rozruchów w Polsce. Z tymi informacjami wraca do kraju.

Występują: Zygmunt Malanowicz, Jolanta Bohdal, Tadeusz Janczar, Ignacy Machowski, Zdzisław Maklakiewicz, Janusz Zakrzeński.

Oprócz filmu fabularnego zaprezentowany został dziesięciominutowy film propagandowy, zrealizowany w 1964 r. przez dokumentalistów Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zatytułowany „Cichy front”. Celem było przekonanie widza o profesjonalizmie funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i

Milicji Obywatelskiej, o ich oddaniu i zaangażowaniu w służbę. Konsekwentnie podkreślano, że w okresie powojennym ginęli oni w „bratobójczej walce” z „podziemnymi organizacjami terrorystycznymi” – tak bowiem nazywano żołnierzy podziemia niepodległościowego. W kolejnych latach, po zlikwidowaniu partyzantów, funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa „stawili czoła szpiegom i dywersantom” – obywatelom państw zachodnich, którzy stale zagrażali państwu komunistycznemu.